

* * *

Francis Fukuyama, *Budowanie państwa. Władza i ład międzynarodowy w XXI wieku*, przekład Jacek Serwański, Dom Wydawniczy REBIS, Poznań 2005, ss. 160 [Tytuł oryginału: *State-Building. Governance and World Order in the 21st Century*]

Wydarzenia z 11 września 2001 r. wywołały ogromne poruszenie nie tylko wśród polityków i członków organizacji międzynarodowych, na których forum dyskutowane są problemy bezpieczeństwa międzynarodowego, ale również w środowisku naukowym. Prace badawcze poświęcone zagadnieniom postzimnowojennego ładu światowego prowadzone były bezpośrednio po upadku systemu dwubiegunowego¹, jednak nowego wymiaru nabrały pod wpływem fali zamachów terrorystycznych zapoczątkowanych atakiem na nowojorskie Centrum Handlu Światowego. Stały się one czynnikiem motywującym do podjęcia prac badawczych zmierzających nie tylko do przedstawienia motywów czy opisu działań terrorystów, ale również poszukiwania mechanizmów funkcjonowania współczesnego świata. Globalizacja, procesy integracyjne w Europie, społeczne, polityczne i kulturowe skutki rewolucji informatycznej oraz następstwa upadku komunizmu znalazły się w orbicie zainteresowań historyków, ekonomistów i politologów. Badacze tacy, jak: Samuel Huntington, Bernard Lewis, Richard Pipes, Benjamin Barber, Ralf Dahrendorf, Zbigniew Brzeziński czy Leszek Kołakowski stali się obserwatorami, recenzentami i interpretatorami współczesności. Wielu z nich podjęło również próbę odpowiedzi na pytania:

¹ Za symboliczne daty upadku powojennego, dwubiegunowego systemu stosunków międzynarodowych uznaje się: zburzenie muru berlińskiego w listopadzie 1989 r. oraz rozpad ZSRR w grudniu 1991 r. (*Stosunki międzynarodowe. Geneza, struktura, dynamika*, red. E. Halizak, R. Kuźniar, Warszawa 2004, s. 84-85). Według badaczy amerykańskich istotne znaczenie dla kształtowania nowego ładu międzynarodowego miała również pierwsza wojna w Zatoce Perskiej w 1991 r. Ich zdaniem interwencja koalicji międzynarodowej w Zatoce, a także kolejne konflikty międzynarodowe pokazały, że jedyną siłą zdolną skutecznie rozwiązywać nowe problemy, utrzymywać porządek i stabilność środowiska międzynarodowego są Stany Zjednoczone. Koncepcja jednobiegunowości i pojmowania USA jako arbitra polityki światowej reprezentowana jest między innymi przez Z. Brzezińskiego oraz Ch. Krauthammera. Niektórzy badacze, rozpatrując problem rozpadu systemu zimnowojennego i narodzin nowego ładu międzynarodowego proponują warianty pośrednie, zawierające elementy obu systemów. Oryginalną propozycję połączenia jedności wielobiegunowego modelu nowego ładu międzynarodowego przedstawił w opublikowanym w „Foreign Affairs” w marcu 1999 r. artykule *The Lonely Superpower* Samuel Huntington. Zaproponowana przez niego tzw. koncepcja hybrydalna zakładała, że nowy porządek jest odzwierciedleniem układu jednobiegunowej wielobiegunowości, którego podstawę tworzy grupa mocarstw zachodnich z główną pozycją Stanów Zjednoczonych. Zdaniem Huntingtona XXI-wieczny porządek międzynarodowy będzie miał charakter wielobiegunowy. Nim jednak nastąpi jego pełne ukształtowanie, USA będą zajmowały pozycję hegemonu w stosunkach międzynarodowych (A. Jarczewska-Romaniuk, *Amerykańskie wizje ładu międzynarodowego po zakończeniu zimnej wojny*, [w:] *Porządek międzynarodowy u progu XXI wieku*, red. R. Kuźniar, Warszawa 2005, s. 227-238).